

This eChok volume of
Deuteronomy
Volume 1

is Dedicated in honor of

Lilian and Nathan Haber

Dedicated by Amy and Jimmy

separated [i.e., *terumat ma'aser*], even though the calculation for the primary offering for the priests [i.e., *terumah ge'dolah*], was not taken such as when the Levite came first to take his portion of the crop [i.e., the tithes, before the *terumah* was taken for the priest]; or [if one ate food of] the second tithe or food dedicated to the Temple that were redeemed, even though he did not add an extra fifth [of their value] — he says a blessing before and after. The same is true of all similar cases.

ראשון שנטלה תרומתו אף על פי שלא נטל ממנו חשבון תרומה גדולה והוא שהקדימו בשבלין או מעשר שני והקדיש שנפדו אף על פי שלא נתן את החמש הרי זה מברך תחלה וסוף וכן כל פיוצא בהן:

RE'AIH FOR WEDNESDAY

TORAH

ראה ליום רביעי

תורה

יבין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי ו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

ט ארי לא אתיתן עד כען לבית נחא ולאחסנא דיי אלהי יהב לך: י ותעברון ית ירדנא ותיתבון בארעא דיי אלהכון מחסן יתכון ויניח לכון מפל בעלי דבביכון מסחור סחור

ט כִּי לֹא־בִאתֶם עַד־עַתָּה אֶל־הַמְנוּחָה וְאֶל־הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר־יְדוּהָ אֱלֹהֵיךָ נָתַן לָךְ: י וְעַבְרַתֶם אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיִּשְׁבַּתֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר־יְדוּהָ אֱלֹהֵיכֶם מִנַּחִיל אֶתְכֶם וְהָנִיחַ לָכֶם מִכָּל־אֲיִבֵיכֶם מִסָּבִיב וַיִּשְׁבַּתֶם־בְּטָח:

(9) For you have not yet come to the resting place or to the inheritance, which the Lord your God gives you. (10) And you will cross the Jordan, and settle in the land which the Lord your God gives to you as an inheritance, and He will give you rest from all your enemies surrounding you, and you will dwell

RASHI

רש"י

(9) For you have not yet come [to the resting place] — all those fourteen years [of conquering and dividing the land]. עד עתה is the same as "not yet." [For you have not yet come] to the resting place — This refers to Shiloh; [or to] the inheritance — This refers to Jerusalem.

(ט) כִּי לֹא בִאתֶם. כָּל אוֹתָן י"ד שָׁנָה: עַד עַתָּה. כְּמוֹ עַדְיָן: אֶל הַמְנוּחָה. זו שִׁילָה: הַנַּחֲלָה. זו יְרוּשָׁלַיִם: (י) וְעַבְרַתֶם אֶת הַיַּרְדֵּן וַיִּשְׁבַּתֶם בְּאֶרֶץ. שְׁתַּחֲלִקוּהָ וַיְהִיָּה כָּל אֶחָד מִבֵּיר אֶת חֲלֹקוֹ וְאֶת שְׁבֹטוֹ: וְהָנִיחַ לָכֶם. לְאַחַר כְּבוּשׁ וְחֲלֹק וּמְנוּחָה מִן הַכּוֹנְעָנִים אֲשֶׁר הָנִיחַ ה' לְנַסוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל וְאִין זוֹ אֵלָא בִימֵי

(Sifrei; Zevachim 119a) (10) And you will cross the Jordan and settle in the land — This means that you will have apportioned it [amongst you] and every man knows his portion and [the territory of] his tribe. And He will give you rest — i.e., after conquering and dividing the land and having obtained rest from the "nations which the Lord left over, through whom to test Israel" (Judges 3:1) — which only happened in the days of David — then,

וּתְיַבְּחוּן לְרַחֲצֵן: יֵא וְיִהי אֲתָרָא
 דִּי יִתְרַצֵּי יְיָ אֱלֹהֵכֹן בְּה
 לְאִשְׂרָאֵה שְׁכֻנָּתָה תִּמְן לְתִמְן
 תִּתֹן יָת כָּל דִּי אֲנָא מִפְקֵד
 יִתְכֹן עֲלֹתֵיכֹן וְנִכְסֵת
 קוּדְשֵׁיכֹן מְעַשְׂרֵיכֹן
 וְאִפְרִשֹׁת יִדְכֹן וְכֹל שְׁפָר
 גְּדֵרֵיכֹן דִּי תִדְרוּן קָדָם יְיָ:
 יב וְתִתְדוּן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵכֹן אֲתוּן
 וּבְנֵיכֹן וּבְנֹתֵיכֹן וְעַבְדֵיכֹן
 וְאִמְהַתֵּיכֹן וְלוֹאֵה דִי בְקִרְוֵיכֹן
 אֲרִי לִית לֵה חֵלֶק וְאִחְסָנָא

שְׁנֵי יֵא וְיִהי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְדוּהָ
 אֱלֹהֵיכֶם בּוֹ לְשֹׁפֵן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תִבְיֹאוּ
 אֶת כָּל-אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם עוֹלֹתֵיכֶם
 וְזִבְחֵיכֶם מֵעֲשֻׂרְתֵיכֶם וְתִרְמַת יְדֹכֶם וְכֹל
 מִבְּחַר גְּדֵרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרוּ לַיהוָה:
 יב וְשִׂמַּחְתֶּם לִפְנֵי יְדוּהָ אֱלֹהֵיכֶם אַתֶּם
 וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהַתֵיכֶם
 וְהַלְוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק

securely. (11) And it will be, that the place which the Lord your God will choose in which to establish His Name — there will you bring all that I command you: Your burnt-offerings, and your sacrifices, your tithes, and the separation by your hand, and the choice of vows which you will vow to the Lord. (12) And you will rejoice before the Lord your God — you and your sons, and your daughters, and your menservants, and your maidservants, and the Levite who is within your gates, for he has no portion or inheritance with you.

RASHI

(11) **It will be, that the place [which the Lord your God will choose ... there will you bring all that I command you] — [at that time] build for yourselves the “House of Choice” [i.e., the Temple] in Jerusalem.** And so, indeed, it states of David, “And it was, when the king sat in his house, and the Lord had given him rest from all his enemies surrounding him, that the king said to Natan the prophet, ‘See now, I dwell in a house of cedars, but the Ark of God dwells within the curtain ...’ (II Samuel 7:1,2) **There will you bring [all that I command you] — Above (verse 6), the same expression is stated referring to Shiloh, but here it is stated referring to Jerusalem. Accordingly, Scripture separates the two for the following reason: To permit [the offering on a bamah] during the intermediate period between the existence of one sanctuary and the other; namely, after the destruction of Shiloh and until they came to Nov [and erected the Sanctuary there], and then again, when Nov was destroyed and until they came to Givon, sacrificing on a bamah was permitted — until they [finally] arrived in Jerusalem (Zevachim 119a). The choice of your vows — This teaches that one should bring offerings from the**

רש"י

דוד, אָז: (יא) וְיִהי הַמָּקוֹם וְגו'. בְּנוּ לָכֶם בֵּית הַבְּחִירָה בִּירוּשָׁלַיִם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּדוֹד: "וְיִהי כִּי-יָשֵׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וְה' הִנִּיחַ לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל אוֹיְבָיו. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נְתָן הַנָּבִיא רֵאֵה נָא אֲנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה": שָׁמָּה תִבְיֹאוּ וְגו'. לְמַעַלְהָ אָמור לְעֵנִן שִׁילָה, וְכֵאֵן אָמור לְעֵנִן יְרוּשָׁלַיִם. וְלִכְף חֵלְקֶם הַכְּתוּב, לְתַן הַתֵּר בֵּין זוֹ לְזוֹ. מִשְׁחַרְבָּה שִׁילָה וּבָאוּ לְנוּב, וְחָרְבָה נוּב וּבָאוּ לְגִבְעוֹן, הָיוּ הַבְּמוֹת מְתוּרוֹת עַד שֶׁבָאוּ לִירוּשָׁלַיִם: מִבְּחַר גְּדֵרֵיכֶם. מִלְּמוֹד

עִמְכוֹן: יג אֶסְתַּמֵּר לְךָ דִּלְמָא
תִּסַּק עֲלוֹתֶיךָ בְּכֹל אֶתְרָא דִּי
תַחְזוּ: יד אֱלֹהִין בְּאֶתְרָא דִּי
יִתְרַעֲי יי בְּחַד מִן שְׁבֻטֶיךָ תִּמְן
תִּסַּק עֲלוֹתֶיךָ וְתִמְן תַּעֲבֹד כֹּל
דִּי אֲנָא מְפַקְדִּי:

וְנַחֲלָה אֶתְכֶם: יג הַשְּׁמֶר לְךָ פֶּן-תַּעֲלֶה
עֲלֵתֶיךָ בְּכֹל-מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: יד כִּי
אִם-בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר יְדוּה בְּאֶחָד
שְׁבֻטֶיךָ שֵׁם תַּעֲלֶה עֲלֵתֶיךָ וְשֵׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה:

(13) Guard yourself, lest you offer your burnt-offerings in any place that you will see. (14) But only in the place which the Lord will choose in one of your tribes; there you will offer your burnt-offerings, and there you will do all that I command you.

RASHI

רש"י

choice [i.e., best]. (Sifrei) (13) **Guard yourself [lest you offer your burnt-offerings in any place that you will see]** — [This negative form of the positive command in verse 11 is repeated in order] to also attach a negative prohibition to this matter. **In any place that “you” will see** — i.e., that enters your heart, but you may offer [anywhere] by the bidding of a

שְׂבִיבֵיאוּ מִן הַמְּבַחֵר: (יג) הַשְּׁמֶר לְךָ. (ספרי) לתן "לא תעשה" על הדבר: בכל מקום אשר תראה. אשר יעלה בלבך, אבל אתה מקריב על פי נביא, בגון אליהו בהר הכרמל: (יד) באחד שבטיך. בחלקו של בנימין. ולמעלה הוא אומר: "מכל שבטיכם" הא כיצד? בשקנה דוד את הגרן מארונה היבוסי, גבה הזהב מכל השבטים, ומכל מקום הגרן בחלקו של בנימין היה:

prophet, for example as, Eliyahu did on Mount Carmel (I Kings 18:22 and further.) (Sifrei). (14) **[But only in the place which the Lord will choose] in one of your tribes** — in the portion of Binyamin [in whose portion the Temple stood]. But above (verse 5), it states "the place which the Lord ... will choose from all your tribes." How can these be reconciled? [By the following:] When David purchased the threshing-floor [later to become the Temple site] from Aravnah the Yevusite (II Samuel 24:24), he collected the [required] gold from all the tribes; however, the threshing-floor itself was situated in the territory of Binyamin (Sifrei).

PROPHETS Isaiah 55-56

נביאים ישעיהו פרק נה-נו

ט אֲרִי כְּמָא דְרַמִּין שְׁמִיָּא מִן
אַרְעָא כִּן תִּקְנִן אוֹרְחֵתִי
מֵאוֹרְחֵתְכוֹן וּמַחֲשַׁבְתִּי תִקְנִן
מִמַּחֲשַׁבְתְּכוֹן: י אֲרִי כְּמָא דְנַחֲתִית מִטְּרָא וְתִלְגָּא מִן שְׁמִיָּא וְלִתְמִן לֹא אֶפְשָׁר לֵיה דִּיתוּב אֱלֹהִין מְרוּי ית

ט כִּי-גִבְהוּ שָׁמַיִם מֵאָרֶץ כֵּן גִּבְהוּ דְרָכֵי מִדְּרָכֵיכֶם
וּמַחֲשַׁבְתִּי מִמַּחֲשַׁבְתֵיכֶם: י כִּי כֹּאשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם
מִמַּחֲשַׁבְתְּכוֹן: י אֲרִי כְּמָא דְנַחֲתִית מִטְּרָא וְתִלְגָּא מִן שְׁמִיָּא וְלִתְמִן לֹא אֶפְשָׁר לֵיה דִּיתוּב אֱלֹהִין מְרוּי ית

55. (9) "As the heavens are higher than the earth, so are My ways higher than your ways and My thoughts [higher] than your thoughts. (10) For just as the

RASHI

רש"י

55. (10) **For just as the rain [and the dew] falls from the sky and waters from the clouds, so will My thoughts be higher than your thoughts, and My ways higher than your ways.** (י) כִּי כֹּאשֶׁר יֵרֵד הַגֶּשֶׁם וְגו', וְלֹא יָשׁוּב רִיקָם אֶרֶץ

אֲרַעַא וּמְרַבִּי לָהּ וּמוֹעִילָהּ
וְיִהְיֶה בָר זֶרְעָא כְּמִיסַת לְזֶרַע
וְלַחְמָא כְּמִיסַת לְמִיכַל: יֵא כֵן
הוּי פִתְגָם טוֹבֵי דְנִפְק מִן קֳדָמֵי
לֹא אֶפְשָׁר דִּיתוּב לְקֳדָמֵי רִיקוֹן
אֱלֹהִין עֲבַד יִת דְרַעִינָא וּמְצִלָּה
לְדִשְׁלַחְנָא לָהּ: יב אַרִי בְּקֳדָמֵי
תַּפְקוֹן מִבִּינֵי עַמְמֵיָא וּבִשְׁלָמָא
תַּתּוּבְלוֹן לְאַרְעֻכוֹן טוֹרֵיָא
וּרְמַתָּא יְבוּעוֹן קֳדָמֵיכוֹן
תּוֹשִׁבְחָא וְכָל אֵילָנֵי חֲקֵלָא
יִשְׁעֲנוֹן בְּעֲנַפְיָהוֹן: יג חֲלָף
רְשִׁיעָא יִתְקַיְמוֹן צְדִיקָיָא
וְחֲלָף חֲסִידָא יִתְקַיְמוֹן דְּחֵלִי
חֲטָאָה וְיֵהִי קֳדָם יְיָ לְשׁוֹם לְאַתְגְּלָאָה:

וְהַשִּׁלַּג מִן־הַשָּׁמַיִם וְשִׁמְהָ לֹא יָשׁוּב כִּי אִם־הִרְוָה
אֶת־הָאָרֶץ וְהוֹלִידָהּ וְהִצְמִיחָהּ וְנָתַן זֶרַע לְזֶרַע
וְלַחֵם לְאֹכֵל: יא כֵן יִהְיֶה דְבַרִּי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי
לֹא־יָשׁוּב אֵלָי רִיקָם כִּי אִם־עָשָׂה אֶת־אֲשֶׁר
חָפְצָתִי וְהִצְלִיחַ אֲשֶׁר שָׁלַחְתִּיו: יב כִּי־בִשְׁמַחָה
תֵּצְאוּ וּבִשְׁלוֹם תּוֹבְלוּן הַהָרִים וְהַגְּבֻעוֹת יִפְצְחוּ
לְפָנֵיכֶם רְנָה וְכָל־עֵצֵי הַשָּׁדָה יִמְחֲאוּ־כָף: יג תַּחַת
הַנְּעֻצִין יַעֲלֶה בְרוֹשׁ תַּחַת (קִרִי וְתַחַת) הַסַּרְפֵּד יַעֲלֶה
הַדָּס וְיִהְיֶה לִידוּה לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת:
נו א כֹּה אָמַר יְדוּה שְׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה
כִּי־קְרוּבָה יִשׁוּעָתִי לְבוֹא וְצְדָקָתִי לְהַגְלוֹת:

עֲלֵם דְלֹא יִפְסוֹק: א כְּדָנָן אָמַר יְיָ טְרוּ דִינָא עֲבִידוּ צְדָקָתָא אַרִי קָרִיב פּוֹרְקָנִי לְמִיתִי וְזִכּוֹתִי לְאַתְגְּלָאָה:

rain and the snow fall from the heavens, and it does not return there, unless it has satiated the earth and caused it to bring forth vegetation and furthered its growth, and has given seed to the sower and bread to the eater, (11) So shall be My word that issues from My mouth; I shall not return to Me empty, unless it has done what I desire and has made prosperous the one to whom I sent it. (12) For with joy shall you go forth, and with peace shall you be brought; the mountains and the hills shall burst into song before you, and all the trees of the field shall clap hands. (13) Instead of the briar, a cypress shall rise, and instead of the nettle, a myrtle shall rise, and it shall be for the Lord as a name, as an everlasting sign, which shall not be discontinued.” 56. (1) So says the Lord, “Keep justice and practice righteousness, for My salvation is near to come, and My benevolence to be revealed.”

RASHI

snow] fall — and do not return empty, but do good for the world. הִרְוָה [means] satiated. (11) **So shall be My word that issues from My mouth** — [to inform you] through the prophets, [it will not return empty, but] will do good to you if you heed them. (12) **For**

with joy shall you go forth — from the exile. **Shall clap** — shall derive benefit. (13) **Instead of the briar** — Instead of the thorns — which are the wicked — righteous people shall arise.

The nettle — a species of thorns.

רש"י

יִיטִיב לְעוֹלָם: הִרְוָה. הַשְּׂבִיעָה: (יא) כֵן יִהְיֶה דְבַרִּי אֲשֶׁר יֵצֵא מִפִּי. עַל יְדֵי הַנְּבִיאִים יִיטִיב לְכֶם אִם תִּשְׁמְעוּ לָהֶם: (יב) כִּי בִשְׂמִיחָה תֵצְאוּ. מִן הַגְּלוּת: יִמְחֲאוּ. זָכוּ: (יג) תַּחַת הַנְּעֻצִין. תַּחַת הַקּוֹצִים הֵם הַרְשָׁעִים, יַעֲלוּ הַצְּדִיקִים: סַרְפֵּד. מִיִּן קוֹצִים:

Writings Psalms 94

כתובים תהלים פרק צד

יג לְהַשְׁקִיט לוֹ מִיָּמֵי רָע עַד יִכְרַה לְרָשָׁע שַׁחַת:
 יד כִּי וְלֹא־יִטָּשׁ יְדוּהַ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב:
 טו כִּי־עַד־צְדָק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:
 טז מִי־יִקוּם לִי עִם־מַרְעִים מִי־יִתִּיצֵב לִי עִם־פְּעֻלֵי־
 אֹן: יז לֹלֵי יְדוּהַ עֲזֹרָתָה לִי כַּמַּעַט וְשִׁכְנָה דוֹמָה
 נַפְשִׁי: יח אִם־אֶמְרָתִי מָטָה רַגְלִי חֲסַדְךָ יְדוּהַ
 יְסַעֲדָנִי:

יג לְהַשְׁקִיט לוֹ מִיָּמֵי רָע עַד יִכְרַה לְרָשָׁע שַׁחַת:
 יד כִּי וְלֹא־יִטָּשׁ יְדוּהַ עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב:
 טו כִּי־עַד־צְדָק יָשׁוּב מִשְׁפָּט וְאַחֲרָיו כָּל־יִשְׂרָאֵל־לֵב:
 טז מִי־יִקוּם לִי עִם־מַרְעִים מִי־יִתִּיצֵב לִי עִם־פְּעֻלֵי־
 אֹן: יז לֹלֵי יְדוּהַ עֲזֹרָתָה לִי כַּמַּעַט וְשִׁכְנָה דוֹמָה
 נַפְשִׁי: יח אִם־אֶמְרָתִי מָטָה רַגְלִי חֲסַדְךָ יְדוּהַ
 יְסַעֲדָנִי:

בשתיקותא נפשי: יח אין אמרית אתמוטטא רגלי טובך יי יסעיד יתי:

(13) That You may give him rest from the days of evil, until the pit be dug for the wicked. (14) For the Lord will not cast off His people, nor will He forsake His inheritance. (15) For right shall return to judgment, and all the upright in heart shall follow it. (16) Who will rise up for me against the evildoers? Who will stand up for me against the workers of iniquity? (17) If the Lord had not been my help, my soul should soon dwell in silence. (18) If I say, "My foot has slipped," Your mercy, O Lord, supports me.

RASHI

רש"י

(13) **That You may give him rest from the days of evil** — *Suffering will give him rest from the judgment of Gehinnom until the pit be dug for the wicked.* (15) **For right shall return to judgment** — *i.e., suffering, until it vindicates them, [who will]* — **Follow it** — *after the judgment, all the upright of heart will assemble, to receive their reward.* (16) **Who will stand up for me** — *Who will stand up for me among these workers of iniquity?* (17) *דומה* — *[means] silence.*

(יג) לְהַשְׁקִיט לוֹ מִיָּמֵי רָע. הַיְסוּרִים גּוֹרְמִים לְהַשְׁקִיט מִדִּין גִּיהֵנוֹם עַד שִׁיכְרַה לְרָשָׁע שַׁחַת: (טו) כִּי עַד צְדָק יָשׁוּב מִשְׁפָּט. הַיְסוּרִים עַד שִׁיֻּצְדְּקוּ בְּשִׁבְלֵם: וְאַחֲרָיו. אַחֲרֵי הַמִּשְׁפָּט יִתְקַבְּצוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב לְטַל שְׂכָרָם: (טז) מִי־יִקוּם לִי. מִי יַעֲמֹד לִי בֵּין הַמַּרְעִים הַלְלוּ: (יז) לֹלֵי יְדוּמָה. דוֹמָה:

Mishnah Shevu'ot, chapter 3

משנה שבועות פרק ג

(1) Oaths are two, which are [subdivided into] four: 1), "I swear that I shall eat;" and 2), "[I swear] I shall not eat;" 3), "[I swear] that I ate;" 4), "I swear that I did not eat." If he swore, "I shall not eat," and he ate any amount

א שבועות שתיים שהן ארבע, שבועה שאכל ושלא אכל, שאכלתי ושלא אכלתי. שבועה שלא אכל ואכל

רבנו עובדיה מברטנורא

א שבועות שתיים. שאוכל ושלא אוכל. הם השתים המפורשות. דכתיב (שם) להרע או להטיב. דמשמע להבא לא

[even if less than the size of an olive], he is liable [lashes, if done with intent, or a sacrifice, if unintentionally]; the opinion of Rabbi Akiva. They [the Sages] said to Rabbi Akiva, Where have we found that the one who eats any amount is liable, that this one [too] should be liable? He said to them [the Sages], But where [else] do we find that the person who speaks brings a sacrifice, so that this one who speaks [i.e., took an oath, and then violated it] brings a sacrifice [i.e., for the violation itself, and not for the quantity he ate]? [If a person says,] “I swear I shall not eat,” and he ate and drank — he is liable only one [sacrifice or whipping]. [If a person says,] “I swear I shall not eat, and I shall not drink,” and he ate and drank— he is liable twice. (2) [If a person says,] “I swear I shall not eat,” and he ate wheat bread, barley bread, and spelt bread, he is liable only one [sacrifice or whipping]. [If a person says,] “I swear I shall not eat wheat bread, barley bread, and spelt bread,” and he ate— he is liable for each one [each type of bread]. (3) [If a person says,] “I swear I shall not drink,” and he drank many liquids— he is liable only once. [If a person says,] “I swear I shall not drink wine, oil, and honey,” and he drank— he is liable for each one [i.e., each liquid]. (4) [If a person says,] “I swear I shall not eat,” and he ate foods not fit to be eaten, or drank liquids not fit to be drunk— he is exempt. [If a person says,] “I swear I shall not eat,” and he ate carrion, diseased animals, forbidden animals, and reptiles— he is liable [for these, although prohibited, are still considered edibles]; Rabbi Shimon exempts

כָּל שֶׁהוּא, חַיִּב, דְּבָרֵי רַבֵּי עֲקִיבָא. אָמְרוּ לוֹ לְרַבֵּי עֲקִיבָא, הֵיכֵן מְצִינּוּ בְּאוֹכֵל כָּל שֶׁהוּא שֶׁהוּא חַיִּב, שְׁזָה חַיִּב. אָמַר לָהֶן רַבֵּי עֲקִיבָא, וְכִי הֵיכֵן מְצִינּוּ בְּמִדְבַר וּמִבְיַא קֶרְבָּן, שְׁזָה מִדְבַר וּמִבְיַא קֶרְבָּן. שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל וְאָכַל וְשָׁתָה, אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל וְשָׁתָה אֶשְׁתָּה וְאָכַל וְשָׁתָה, חַיִּב שְׁתֵּימִם: ב שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל, וְאֲכַל פֶּת חֲטִיין וּפֶת שְׁעוּרִין וּפֶת כֶּסְמִין, אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל פֶּת חֲטִיין וּפֶת שְׁעוּרִין וּפֶת כֶּסְמִין וְאָכַל, חַיִּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: ג שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֶשְׁתָּה וְשָׁתָה מִשְׁקִין הַרְבֵּה, אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא אַחַת. שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֶשְׁתָּה יֵינ וְשֶׁמֶן וְדִבְשׁ וְשָׁתָה, חַיִּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת: ד שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל, וְאָכַל אֲכָלִים שְׂאִינָן רְאוּיִין לְאֲכִילָה וְשָׁתָה מִשְׁקִין שְׂאִינָן רְאוּיִין לְשִׁתָּה, פְּטוּר. שְׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל, וְאָכַל נְבִלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׂקָצִים וּרְמָשִׁים, חַיִּב. רַבֵּי

רבנו עובדיה מברטנורא

אוכל להרע. אוכל להטיב: שאכלתי ושלא אכלתי. הם השתי' הנוספות ממדרש חכמים: מדבר ומביא קרבן. בשביל בטול דבורו. וכיון דמשום בטול דבורו הוא. אף זה בטול דבורו הוא שהאומר לא אוכל דעתו לאסור עצמו בכל שוה: שבועה שלא אוכל ואכל ושתה. אף על גב דשתיה בכלל אכילה אינו חייב אלא אחת דהוה ליה כאוכל וחוזר ואוכל בהעלם אחד: שלא אוכל ושלא אשתה. הווי להו שתי שבועות. ואף על גב דמכי אמר לא אוכל אתסר ליה בשתיה דשתיה בכלל אכילה וכי הדר ואמר תו לא אשתה הל"ל דאין שבועה חלה על שבועה שאני הכא כיון דאמר ברישא לא אוכל. והדר אמר לא אשתה. גלי דעתיה דהך אכילה דאמר ברישא אכילה גרידתא היא: ב חייב על כל אחת ואחת. מדקאמר פת ופת על כל מין ומין ש"מ לחלק. דאי לאסור עליו מינים הללו ותו לא. ה"ל למימר פת חטים. וכן של שעורים וכן של כוסמין: ג שבועה שלא אשתה יין ושמן ודבש. בגמרא מוקי לה כגון שהיה חברו מסרב בו ואומר לו בא ושתה עמי יין ושמן ודבש. היה לו לומר שבועה שלא אשתה עמך ותו לא. דכי אשתבע אמאי דמסרב בו אשתבע יין שמן ודבש למה לי ש"מ לחלק: ד ואכל נבלות חייב. דראויין לאכילה הן אי לאו דרחמנא אטרינהו: ר"ש פוטר. דמושבע ועומד הוא עליהם. ופלוגתא דר"ש ות"ק בכולל דברים המותרים עם דברים האסורים. כגון באומר שבועה שלא אוכל שחוטות וטרפות. ת"ק סבר מגו דחיילא שבועה אשחוטות. חיילא נמי אטרפות.

[since it is already prohibited by Torah law, his oath does not add anything new and is invalid]. If a person said, “I vow that my wife shall not derive benefit from me, if I have eaten today,” and he had eaten carrion, diseased animals, forbidden animals, or reptiles— his wife is forbidden [to derive benefit from him]. (5) It is all the same, [regarding vows that a person takes] about things concerning himself, about things concerning others, about tangible things, or about intangible things. How so? If a person said, “I swear that I will give [a present] to so-and-so,” or, “[I swear] that I will not give...;” “[I swear] that I gave [to so-and-so]...”, or, “[I swear] that I did not give [to so-and-so]...;” “[I swear] that I will sleep,” or, “[I swear] that I will not sleep;” “[I swear] that I slept,” or, “[I swear] that I did not sleep;” “[I swear] that I will throw a pebble into the sea,” or, “[I swear] that I will not throw [a pebble into the sea];” “[I swear] that I threw [a pebble into the sea],” or, “[I swear] that I did not throw [a pebble into the sea],” all of these are valid oaths]. Rabbi Yishmael says, He is liable only for [an oath regarding] the future, as it is said, “to do evil, or to do good” (Leviticus 5:4) [this implies an oath regarding future action]. Rabbi Akiva said to him, If so, [you take the verse literally] I [would] know only regarding things where there is the performance of evil or the performance of good; regarding things where there is no performance of evil or performance of good, from where [do I learn the law]? He [Rabbi Yishmael] said to him, [We learn this] from the amplification of the verse [“whatsoever it be that man shall utter with an oath.” (Leviticus 5:4)] He [Rabbi Akiva] said to him [Rabbi Yishmael], If the verse amplifies for that [the law you stated], then the verse amplifies for this [the law I stated]. (6) [If a person said,] “I swear to annul a commandment,” and he did not annul — he is exempt; [If a person said,] “I swear to fulfill a commandment,” and he did not fulfill — he is exempt, although logically he should be

רבנו עובדיה מברטנורא

דאיסור חל על איסור באיסור כולל ור"ש סבר אין איסור חל על איסור באיסור כולל. ואין הלכה כר"ש: **אשתו אסורה.** שהרי אבל אוכלי ואפילו לר"ש. דטעמא דפטור בקמייתא לאו משום דלאו בני אכילה נינהו. אלא שאין שבועה חלה על דבר אסור: **ה ואחד דברים של אחרים.** כדמפרש שאתן לפלוני: **שאין בהן ממש.** תרי גוויי משמע. כגון שינה ומשמע שאין בהן הנאה. כגון שאורוק צרור לים: **מרבוי הכתוב.** לכל אשר יבטא האדם. ופולגתא דר"ע ור' ישמעאל דר"ע דריש בכל התורה רבוי ומעוטי ור' ישמעאל דריש כללי ופרטי ר"ע דריש או נפש כי תשבע ריבה להרע או להטיב מיעט. לכל אשר יבטא. חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה. ריבה הכל. מאי ריבה. ריבה כל מילי לשעבר כלהבא ומאי מיעט מיעט דבר מצוה. ור' ישמעאל דריש או נפש כי תשבע כלל להרע או להטיב פרט לכל אשר יבטא חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא בעין הפרט מה הפרט מפורש להבא אף כל להבא. והלכה כר"ע: **ו נשבע לבטל את המצוה פטור.** משום שבועת בטוי אבל לוקה הוא משום שבועת שוא: **שהיה בדין שיהיה חייב. כדברי**

שמעון פוטר. אמר, קונם אשתי נהנית לי אם אכלתי היום, והוא אכל נבלות וטרפות שקצים ורמשים, הרי אשתו אסורה: **ה אחד דברים של עצמו, ואחד דברים של אחרים, ואחד דברים שיש בהן ממש, ואחד דברים שאין בהם ממש.** כיצד, אמר, שבועה שאתן לאיש פלוני ושלא אתן, שנתתי ושלא נתתי, שאישן ושלא אישן, שישנתי ושלא ישנתי, שאזורוק צרור לים ושלא אזורוק, שזורקתי ושלא זרקתי. רבי ישמעאל אומר, אינו חייב אלא על העתיד לבוא, שנאמר (ויקרא ה) להרע או להטיב. אמר לו רבי עקיבא, אם כן, אין לי אלא דברים שיש בהן הרעה והטבה, דברים שאין בהן הרעה והטבה מניין. אמר לו, מרבוי הכתוב. אמר לו, אם רבה הכתוב לכך, רבה הכתוב לכך: **ו נשבע לבטל את המצוה ולא בטל, פטור. לקיים ולא קיים, פטור.** שהיה בדין שיהא

liable, according to the opinion of Rabbi Yehudah ben Betira, [for] Rabbi Yehudah ben Betira said, If a person is liable for the optional [oath], for which he is not adjured from Mount Sinai, he certainly should be liable for [an oath pertaining to] a commandment for which he is adjured from Mount Sinai! They [the Sages] said to him [Rabbi Yehudah ben Betira], No! If you said regarding an optional oath [that he is liable], it is because it [Scripture, by stating “to do bad or good,” i.e., negative or positive] has made the negative equivalent to the positive [for liability]; but how can you say that [he is liable] for an oath pertaining to a commandment, for which [Scripture] did not equate the negative with the positive, that if

he took an oath to annul and did not annul, that he is exempt! (7) [If a person said,] “I swear that I will not eat this loaf,” “I swear that I will not eat it, I swear that I will not eat it,” and he ate it, he is liable only [for] one [oath]. This is an oath of utterance, for which one is liable lashes for its willful transgression; and for its unwitting transgression, an ascending and descending [sliding-scale] sacrifice. [Regarding an] oath in vain, for its willful transgression a person is liable lashes and for its unwitting transgression he is exempt. (8) What is an oath in vain? If a person swears to change what is known to man: he said [i.e., swore] about a stone column that it is of gold; about a man that he is a woman, or about a woman that she is a man; if a person swears about something that is impossible: “[I swear] if I have not seen a camel flying in the air;” [or, “I swear] if I have not seen a snake as wide as the beam of the

חַיִּב כְּדַבְּרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתִירָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בֶּתִירָא, מָה אִם הָרְשׁוֹת שְׂאִינוּ מְשַׁבַּע עֲלֵיהָ מֵהַר סִינַי, הֲרִי הוּא חַיִּב עֲלֵיהָ. מִצְוָה שֶׁהוּא מְשַׁבַּע עֲלֵיהָ מֵהַר סִינַי, אֵינוּ דִין שֶׁיְהֵא חַיִּב עֲלֵיהָ. אָמְרוּ לוֹ, לֹא, אִם אִמְרַתְּ בְּשִׁבוּעַת הָרְשׁוֹת, שֶׁכֵּן עָשָׂה בְּהָ לְאוֹ כְּהֵן, תֹּאמַר בְּשִׁבוּעַת מִצְוָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּהָ לְאוֹ כְּהֵן, שְׂאִם נִשְׁבַּע לְבַטֵּל וְלֹא בִטֵּל, פְּטוּר: זְ שִׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַל כֶּכֶר זֶה, שִׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַלְנָה, שִׁבוּעָה שְׁלֵא אֲכַלְנָה, וְאֲכַלְנָה, אֵינוּ חַיִּב אֲלָא אַחַת. זֶה הוּא שִׁבוּעַת בִּטּוּי שְׁחִיבִין עַל זְדוּנָה מְכוּת וְעַל שִׁגְגָתָה קָרְבָּן עוֹלָה וְיִוֵּרֵד. שִׁבוּעַת שְׁוֹא, חַיִּבִּין עַל זְדוּנָה מְכוּת וְעַל שִׁגְגָתָה פְּטוּר: ח אֵיזוֹ הוּא שִׁבוּעַת שְׁוֹא, נִשְׁבַּע לְשִׁנוֹת אֶת הַיְדוּעַ לְאֵדָם, אָמַר: עַל הַעֲמוּד שֶׁל אֶבֶן שֶׁהוּא שֶׁל זָהָב, וְעַל הָאִישׁ שֶׁהוּא אִשָּׁה, וְעַל הָאִשָּׁה שֶׁהִיא אִישׁ. נִשְׁבַּע עַל דְּבַר שְׂאִי אֶפְשָׁר, אִם לֹא רְאִיתִי גְמַל שְׁפוּרַח בְּאוֹרֵי, וְאִם לֹא רְאִיתִי נָחַשׁ

רבנו עובדיה מברטנורא

ר' יהודה בן בתירא. כלומר שאילו לדברי ר' יהודה בן בתירא הוא חייב משום שבועת בטוי שהיה ר"י בן בתירא אומר מה אם הרשות וכו': **שלא עשה בה לאו כהן.** וקרא כתיב להרע או להטיב דמשמע דבר שיש בו הן ולא ואין הלכה כר"י ב"ב: ז **שבועה שלא אוכל כבר זו. שבועה שלא אוכלנה.** טעמא דאמר שלא אוכל והדר אמר שלא אוכלנה הוא דאינו חייב אלא אחת שאין שבועה חלה על שבועה אבל אמר תחלה שלא אוכלנה והדר אמר שלא אוכל ואכלה כלה חייב שתיים דכי אמר שלא אוכלנה אינו חייב עד שיאכל כלה וכי הדר אמר שלא אוכל כיון שאכל ממנה כזית חייב הלכך השבועה האחרונה חיילא ומחייב כי אכיל מינה כזית. וכי הדר אכל כלה מחייב משום שבועה ראשונה: **שבועה שלא אוכלנה שבועה שלא אוכלנה.** אף על גב דמשבועה שלא אוכלנה שניה שמעינן דאין שבועה חלה על שבועה תנא לן שבועה שלישית לאשמועינן דחיובא הוא דליכא אשבועות בתרייתא הא שבועות הן ולא יצאו לבטלה ואם ימצאו מקום יחולו שאם נשאל לחכם על הראשונה. עלתה שניה תחתיה ונאסר בדבר משום שבועה שניה וכן אם נשאל על השתים חלה השלישית לפי שחכם עוקר הנדר מעיקרו והוי כמי שלא נדר וחלה השניה למפרע שהרי הראשונה כמי שאינה הואיל ונשאל עליה וכן כשנשאל על השתים הרי כאלו אינם. וחל השלישית למפרע: ח **אם לא ראיתי גמל פורח באויר.** כלומר יאסרו כל פירות שבעולם עלי אם לא ראיתי וכו': **נחש כקורת**

olive-press;” if a person said to witnesses, “Come and give testimony for me,” [and they replied,] “We swear that we will not give testimony for you;” if a person swears to annul a commandment [e.g.,] “[I swear] not to make a *sukkah*,” “[I swear] not to take a *lulav*,” or “[I swear] not to put on *tefillin*” — this is an oath in vain, for its willful transgression, a person is liable lashes, and for its unintentional transgression he is exempt. (9) [If a person said,] “I swear that I will eat this loaf,” [and then said] “I swear that I will not eat it”— the first is an oath of utterance, and the second is an oath in vain [for he is swearing to annul the commandment of keeping one's oath]. If he

ate it, [he fulfilled the first oath but he] transgressed an oath in vain; if he did not eat it, [he fulfilled the second and] transgressed an oath of utterance. (10) An oath of utterance applies to men and to women, to those far away and to those nearby [i.e., if he says, “I swear to give to so-and-so ...,” who happens to be nearby, or who is far away], to those fit [to give testimony] and to those unfit [to give testimony]; [whether said] before the Court or [whether said] not before the Court, and [it must be said] by a person's own mouth; for its willful transgression a person is liable lashes and for its unintentional transgression he is liable an ascending and descending [sliding-scale] sacrifice. (11) An oath in vain applies to men and to women, to those far away and those nearby [if he swears this person is male or female whether he/she is far away or nearby], to those fit [to give testimony] and those unfit [to give testimony]; [whether said] before the Court or [whether said] not before the Court, and [it must be uttered] by a person's own mouth; for its willful transgression a person is liable lashes and for its unintentional transgression he is exempt. Regarding either one, if a person was adjured by

רבנו עובדיה מברטנורא

בית הבד. כתבנית קורת בית הבד. כתבנית קורת בית הבד וצורתה דאילו כעובי קורת בית הבד. לא הוי שבועת שוא. דאיכא טובא: **שבועה שלא נעידך.** בטול מצוה היא דהא חייב להעיד שנאמר (ויקרא ה) אם לא יגיד ונשא עונו: **ט אכלה עבר על שבועת שוא.** הכי קאמר אכלה עבר על שבועת שוא לחודה. לא אכלה עבר אף אשבועת בטוי דמכי נשבע שאוכל כבר זו חייב לאוכלה וכי הדר נשבע שלא יאכלנה. הרי נשבע לבטל את המצוה. ולוקה משום שבועת שוא בין יאכל בין לא יאכל ואי לא אכיל לה חייב שתיים. משום שבועת שוא. ואף משום שבועת בטוי: **באנשים ובנשים.** איידי דבעי למתני שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים כו' תנא בשבועת בטוי שנוהגת בכל אלו: **ברחוקים ובקרובים** כגון שאתן לפלוני בין רחוק בין קרוב: **בכשרים ובפסולים.** בכשר לעדות ופסול: **מפי עצמו.** שחוציא הוא שבועה מפיו אבל אם השביעוהו אחרים אכלת ולא אכלת. ואמר לא אכלתי. ואכל. או להפך. פטור אם לא ענה אמן ואם ענה אמן אחר שהשביעו חברו הוי כנשבע מפי עצמו וחייב: **יא שבועת שוא ברחוקים ובקרובים.**

קורת בית הבד. אמר לעדים בואו והעידוני, שבועה שלא נעידך. נשבע לבטל את המצוה, שלא לעשות סכה, ושלא לטול לולב, ושלא להניח תפלין, זו היא שבועת שוא, שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: ט שבועה שאכל כבר זו, שבועה שלא אכלנה, הראשונה שבועת בטוי והשנייה שבועת שוא. אכלה, עבר על שבועת שוא. לא אכלה, עבר על שבועת בטוי: י שבועת בטוי נוהגת באנשים ובנשים, ברחוקים ובקרובים, בכשרים ובפסולים, בפני בית דין ושלא בפני בית דין, מפי עצמו. וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד: יא שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים, ברחוקים ובקרובים, בכשרים ובפסולים, בפני בית דין ושלא בפני בית דין, ומפי עצמו. וחייבין על זדונה מכות, ועל שגגתה פטור. אחת זו, ואחת זו, המשבע מפי אחרים, חייב.

others, he is liable. How so? If a person said, “I did not eat today,” or “I did not put on *tefillin* today,” [and his fellow said to him,

כיצד, אָמַר: לֹא אֶכְלֵתִי הַיּוֹם וְלֹא הִנַּחְתִּי תְפִלִּין הַיּוֹם, מִשְׁבִּיעַךְ אֲנִי וְאָמַר: אָמֵן, חֵיב:

“I adjure you [that you have not eaten or that you did not put on *tefillin* today],” and he said, “amen”— he is liable [for the oath].

רבנו עובדיה מברטנורא

נשבע על איש שהוא אשה בין רחוק בין קרוב: אחת זו ואחת זו. אחת שבועת שוא ואחת שבועת ביטוי מושבע מפי אחרים חייב בדעני אמן:

Gemara Shevuot 29b

גמרא שבועות דף כט:

Shmuel said: He who responds 'amen' after an oath — it is as if he uttered the oath with his own mouth, for it is written: “And the woman shall say, amen, amen.” (Numbers 5:22) Rav Papa said in the name of Rava: A Mishnah and a Beraita also prove it, for the Mishnah states: “The oath of testimony applies to men and not to women; to non-relatives, and not to relatives; to those qualified [to bear witness], and not to those unqualified; and it applies only to those liable to bear witness; and [whether uttered] before the Bet Din or not before the Bet Din [if uttered] with his own mouth; but if [adjured] by the mouth of others, he is not liable unless he denies it before the Bet Din; this is the opinion of Rabbi Meir.” And in the Beraita it

אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל הַעֲוֹנָה אָמֵן אַחַר שְׁבוּעָה כְּמוֹצֵיא שְׁבוּעָה בְּפִי דְמִי דְכֹתִיב (במדבר ה) וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן. אָמַר רַב פַּפָּא מִשְׁמַה דְרַבָּא מִתְנִיתִין וּבְרִייתָא נָמִי דִיקָא דְקֹתְנִי שְׁבוּעַת הָעֵדוּת נוֹהֶגֶת בְּאֲנָשִׁים וְלֹא בְנָשִׁים בְּרַחוּקִים וְלֹא בְקָרֹבִים בְּכַשְׂרִים וְלֹא בְפְסוּלִים וְאִינְהָ נוֹהֶגֶת בְּרֵאוּיִין לְהַעֲדִיד וּבְפָנֵי בֵית דִּין וְשִׁלָּא בְפָנֵי בֵית דִּין מְפִי עֲצָמוֹ וּמְפִי אַחֲרִים אִינְן חֵיבִין עַד שְׂכִפְרוּ בְהֵן בְּבֵית דִּין, דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר. וְתִנְיָא בְבְרִיתָא שְׁבוּעַת הָעֵדוּת כִּיצַד? אָמַר לְעֵדִים בּוֹאוּ וְהַעֲדוּנִי שְׁבוּעָה שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת אוֹ שְׂאִמְרוּ אִין אָנוּ יוֹדְעִין לָךְ עֵדוּת מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם. וְאָמְרוּ לוֹ אָמֵן בֵּין פְּנֵי בֵית דִּין בֵּין שִׁלָּא בְפָנֵי בֵית דִּין, בֵּין מְפִי עֲצָמוֹ בֵּין מְפִי אַחֲרִים כִּינֵן שְׂכִפְרוּ בְהָ חֵיבִין. דְּבָרֵי רַבִּי מְאִיר קָשְׁן אַהֲדָדִי אֶלָּא לֹא שְׂמַע מִינָהּ הָא דְעָנָא אָמֵן הָא דְלָא עָנָה אָמֵן שְׂמַע מִינָהּ. אָמַר רַבִּינָה מִשְׁמַה דְרַבָּא מִתְנִיתִין דְהִכָּא נָמִי דִיקָא

was taught: “What is the oath of testimony? He said to witnesses, 'Come and bear testimony for me;' [and they replied] 'We swear we know no testimony for you,' or they said, 'We know no testimony for you,' [and he said] 'I adjure you' and they responded, 'amen' — whether [it was uttered] before the Bet Din, or not before the Bet Din, whether from their own mouths or the mouths of others, since they denied [knowing any testimony], they are liable; this is the opinion of Rabbi Meir.” Now, they contradict each other [for in the Mishnah it says, if adjured by others they are liable only if adjured before the Bet Din; but in the Beraita it says if adjured they are liable even if it wasn't before the Bet Din]! Obviously, therefore, we deduce from this, that here [it is a case where] he said 'amen' [therefore it is considered as if he uttered the oath himself] and there [in the Mishnah, a case where] he did not say 'amen.' This proves it. Ravinah said in the name of Rava: Our Mishnah also proves it for it states: “The oath

of utterance applies to men and women, to non-relatives and relatives, to those qualified [to bear witness] and to those not qualified, [whether uttered] before the Bet Din or not before the Bet Din, [but it must be uttered] with his own mouth. [Hence, if uttered] with his own mouth, he is liable. And yet the last clause states [in the case] of both this and that [oath], if he was adjured by the mouth of others he is liable.” Thus they contradict each other! Obviously therefore, we must infer from this that here [it is a case where] he said “amen” and there [the first clause, a case where] he did not say “amen.” But if so, what does Shmuel teach us? — The deduction of the Mishnah he teaches us [i.e., that if he didn't say amen when adjured by others he is not liable].

וזהו ויקרא דף י"ג ע"ב

אמר רבי יוסי נפש כי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום עיטא להאי נפש לאוזהרא מחוכהא ותינוב לאתדפאה עד שיפוח היום עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא וייתי ההוא יומא תקיפא דיתבע לה מלכא דינא לנפקא מהאי עלמא ונסו הצללים דא הוא רוא בין חבריא דקא אמרי דבשעתא דמטא זמנא דבר נש לנפקא מן עלמא עולמא דבר נש אתעבר מנה, הדא הוא דכתיב עד שיפוח היום, עד דלא ינשף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים דאתעבר עולמא יתוב קמי מארה. רבי אלעזר אמר תרין עולמין אית לה לבר נש כד איהו בקיומה חד רברבא וחד ועירא, דכתיב הצללים תרי וחד משתכחי כחדא כדין הוא בר נש בקיומא ועל דא ונסו הצללים כתיב, כדין בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי ולתקנא לון קמי מארה ויודי עליהו בגין דקדשא בריהו הוא אקרי רחום ותנון ומקבל לאנון דתבין קמה ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים דכיון דאנון צללים מתעברן מנה ואיהו תפוס בקולרא תשובה היא אבל לא מעליא כל כד כומנא דקאים איהו בקיומה ושלמה מלכא אכריו ואמר (קהלת יב) וזכר את בוראיך בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגומר. ועל דא עד שיפוח היום דבעי בר נש לאתקנא עובדוי דכד מטון יומוי לאסתלקא מן עלמא קדשא בריהו הוא תוהא: עלה ואומר נפש כי תחטא ושמעה קול אלה והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי ואסהדית בה כד נחתת לעלמא והוא עד ודאי מכמה זמנין דאסהדית בה לנטרא פקודי בגין כד הואיל ובר נש הוא עד בשעתא דיתוב קמי מלכא או ראה או ידע או ראה אנון חובין דעבד ואסתכל בהו או ידע בירורא דמלה דעבר על פקודא דמארה אם לא יגיד אם לא יודי עליהו קמה מארה (מה כתיב) כד יפוק מהאי עלמא ונשא עונו וכד ישא עונו היאך פתחין לה פתחא והיאך יקום קמי מארה ועל דא נפש כי תחטא כתיב:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim, Chapter 177

ספר חסידים סימן קעז

It is written, “For God will bring every deed to judgment, with every hidden thing.”

כתיב (קהלת יב) כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם זה שנודמן לו

(Ecclesiastes 12:14) This refers to a man who happens upon a woman, at a corner. If she came upon him suddenly and he did not intend to see her, yet noticed that she was beautiful, and was happy that he saw her, and thinks in his heart, since I saw her unintentionally, I have no sin — regarding this it is said, “For God will bring every deed to judgment, with every hidden thing” — “whether it be good” — that he was happy about it — “or evil” — or [perhaps] it is evil in the eyes of the Holy One, blessed be He.

This is similar to “Do not rejoice over the fall of your enemy” (Proverbs 24:17) [even though he didn't do anything to cause the downfall]; “One who rejoices over sorrow will not be cleared.” (ibid., 17:5) This man was happy that it came to his hand, but really he should have thought, perhaps I have sinned previously, and that is why it was arranged for me to see her. And if the opportunity to perform a *mitzvah* comes to one's hand without his intending it, he should rejoice and bless the Holy One, blessed be He, for arranging for him to perform it.

Practical Law:

Rambam, Laws of Blessings, Chapter 2

(1) The order of the blessing after meals is as follows. First, is the blessing “Who feeds” [*ha-zan*]. Second, is the blessing of the land [*al ha-aretz v'al ha-mazon*]. Third, is “Who builds Jerusalem” [*bonai Yerushalayim*]. Fourth is “Who is good and does good” [*ha-tov ve-ha-maitiv*]. The first blessing was instituted by Moshe our Teacher; the second, by Yehoshua; the third was instituted by David and Shlomoh his son; the fourth was instituted by the Sages of the Mishnah. (2) Laborers who are doing work for an employer and eat their bread, do not say the blessing before it. After their meal, they say only two blessings, so that they not be idle from their employer's work. [They say] the first blessing in the proper manner. For the second blessing, they open with the blessing of the land, and include in it “Who builds Jerusalem,” and they conclude with the blessing of the land. But if they were working only for their meal, or if the employer was sitting down to eat with them, they say the four blessings in their proper manner, as everyone else does.

אֲשֶׁה בְּקֶרֶן זְוִית אִם פָּגַעָהּ בּוֹ וְלֹא נִתְבָּרַן לְרֵאוֹת אוֹתָהּ וְרָאָה אוֹתָהּ יָפָה וְשָׁמַח עַל שְׂרָאָה אוֹתָהּ וְחֹשֵׁב בְּלִבּוֹ מֵאַחַר שֶׁבִּלְא בְּנִיתִי רְאִיתִיהָ אֵין לִי עוֹן עַל כִּכָּה עַל זֶה נֶאֱמַר: הָאֱלֹהִים יִבְיֵא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נְעֻלָּם אִם טוֹב שֶׁשָׁמַח בְּדַבָּר אִם רַע בְּעֵינֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּמּוֹ בְּנֶפֶל אוֹיְבֶךָ אֶל תִּשְׁמַח. שָׁמַח לֵאמֹר לֹא יִנְקָה. וְזֶה שָׁמַח שָׁבָא לִידוֹ וְהָיָה לוֹ לְחֹשֵׁב שְׁמָא חֲטָאִיתִי שֶׁנִּזְדַּמְנָן לִי לְרֵאוֹתָהּ. וְאִם בָּא מִצְוָה לִידוֹ שְׁלֵא בְּכּוֹנְתוֹ יִשְׁמַח וְיִבְרַךְ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁזְּמַנָּהּ לוֹ לַעֲשׂוֹתָהּ:

הלכה

הרמב"ם הלכות ברכות פרק ב

א סדר ברכות המזון כך היא ראשונה ברכות הזון שניה ברכות הארץ. שלישית בונה ירושלים. רביעית הטוב והמטיב. ברכה ראשונה משה רבנו תקנה. שניה תקן יהושע. שלישית תקן דוד ושלמה בנו. רביעית חכמי משנה תקנוה: ב הפועלים שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית ואכלו פתן אין מברכין לפניו ומברכין לאחר סעדתן שתי ברכות בלבד כדי שלא יבטלו מלאכת בעל הבית. ברכה ראשונה בתקונה שניה פותח בברכת הארץ וכולל בה בונה ירושלים וחזתם בברכת הארץ. ואם היו עושין בסעדתן בלבד או שהיה בעל הבית מסב עמון מברכין ארבע ברכות בתקונן בשאר כל אדם: